

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
Facultatea de Istorie și Geografie
Domeniul Istorie

TEZĂ DE DOCTORAT

CĂRTURARI AI EPOCII MODERNE.

I. G. SBIERA (1836-1916)

(REZUMAT)

Coordonator științific
Prof.univ.dr. Mihai Iacobescu

Doctorand
Iosep Elena (Pintilei)

Suceava, 2020

CUPRINS

ABREVIERI	3
INTRODUCERE	5
Cap. I. ASCENDENȚA ȘI STUDIILE	12
I.1. Numele Sbiera în toponimia și onomastica medievală.....	12
I.2. Genealogia familiei Sbiera	17
I.3. Studiile	25
Cap. II. ACTIVITATEA PROFESIONALĂ	41
II.1. Profesor la Gimnaziul din Cernăuți	41
II.2. Custode de bibliotecă	51
II.3. Profesor universitar	67
Cap. III. ACTIVITATEA CULTURALĂ	79
III.1. Activitatea în cadrul Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina	79
III.2. Rolul lui I. G. Sbiera în evoluția periodicelor literare din Bucovina în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și debutul sec. al XX-lea	88
III.3. I. G. Sbiera – prezență activă în viața culturală și politică a Cetății	99
Cap. IV. OPERA SCRISĂ. PRIVIRE GENERALĂ	114
IV.1. Preocupări folclorice.....	116
IV.2. Pagini de istorie literară și culturală	125
IV.3. Istoric	140
IV.4. Memorialist	153

Cap. V. ACTIVITATEA LA ACADEMIA ROMÂNĂ	159
V.1. Membru fondator al Academiei Române	159
V.2. Aspecte din activitatea academică	168
Cap. VI. POSTERITATEA LUI I. G. SBIERA	184
VI.1. Descendenții familiei Sbiera	184
VI.2. I. G. Sbiera în memoria contemporanilor și a urmașilor	196
CONCLUZII	204
LISTA SCRIERILOR LUI I. G. SBIERA	208
LISTA PROCESELOR VERBALE PRIVIND ACTIVITATEA LUI I. G. SBIERA LA ACADEMIA ROMÂNĂ.....	219
BIBLIOGRAFIE	222
ANEXE	243-280

ABREVIERI

- AAR – „Analele Academiei Române”
ASAR – „Annalile Societății Academice Române”
ASRC – Державний архів Чернівецької області / Arhivele Statului
ale Regiunii Cernăuți
BAR – Biblioteca Academiei Române
DIR – *Documente privind istoria României*
DRH – *Documenta Romaniae Historica*
E.E.R. – Editura Enciclopedică Română
MB – „Monitorul Bucovinei”
MO – „Monitorul Oficial”
MSL – Memoriile Secțiunii Literare
PAD – Partea Administrativă și Dezbaterile
RFR – „Revista Fundațiilor Regale”
R.P.R. – Republica Populară România
SCLRB – Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina
SLCRB – Societatea pentru Literatura și Cultura Română în Bucovina
SJAN Suceava – Serviciul Județean Suceava al Arhivelor Naționale
ale României
T.C.R. – „Turing Clubul României”

Cuvinte cheie: *I. G. Sbiera, Bucovina, Cernăuți, Viena, cultură, presă, Gimnaziul din Cernăuți, Universitatea din Cernăuți, Academia Română, Biblioteca Țării, limba română, istorie literară, mișcare națională, societăți culturale.*

Subiectul tezei noastre de cercetare îl constituie viața și activitatea unuia dintre cei mai reprezentativi intelectuali ai Bucovinei aflate în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Este vorba despre ilustrul cărturar I.G.Sbiera.

Motivația alegerii temei de cercetare își are fundamentul, în primul rând, în aspirațiile noastre de a contribui la întregirea istoriei culturale bucovinene, iar în cel de al II-lea rând, în dorința noastră de a îndeplini o datorie de onoare față de patronul spiritual al Bibliotecii „I. G. Sbiera” din Suceava, instituție unde ne desfășurăm activitatea în calitate de bibliograf.

Actualitatea temei de cercetare constă în readucerea în prezent a problemei cu care s-au confruntat românii în secolul al XIX-lea: lupta pentru păstrarea limbii materne, pentru unitatea națională, în care I. G. Sbiera s-a implicat cu devotament și pentru care a luptat întreaga sa viață.

Importanța tezei noastre de doctorat rezidă, în mod special, din faptul că am identificat o serie de documente, cu totul inedite, pe baza cărora există posibilitatea de a întocmi biografia și de a reconstitui activitatea lui I. G. Sbiera, desfășurată în spațiul bucovinean.

Stadiul actual al cercetărilor

Cea dintâi lucrare dedicată lui I. G. Sbiera a fost realizată de Nicolae Tcacu, la împlinirea a 100 de ani de la nașterea cărturarului. Broșura este intitulată *Viața și opera lui Ion Sbiera*, cu un cuvânt introductiv semnat de E. I. (Cernăuți, 1936, 16 p.). În 2005 avea să vadă lumina tiparului *Ion G. Sbiera. Viața și opera* (Suceava, 2005, 136 p.), volum semnat de Alis Niculică, doctor în științe istorice. *Viața și activitatea lui I. G. Sbiera* a prezentat interes pentru mai mulți istorici, filologi, istorici literari, între care îi amintim pe: Grigore Crețu,

Pavel Țugui, Nicolae Both, I. Bogdan, Mihai Iacobescu sau Dragoș Olaru.

Elementul de noutate al tezei de doctorat în raport cu tot ce s-a scris din perspectiva unei cercetări istorice despre I. G. Sbiera, constă în faptul că noi aducem la lumină o serie de documente neconsultate până azi, identificate în Arhivele din Cernăuți și Viena.

Între *Obiectivele* urmărite pe parcursul cercetărilor noastre amintim:

- reconstituirea genealogiei familiei cărturarului;
- identificarea, analiza și stabilirea evoluției lui I.G.Sbiera, pe baza documentelor, începând cu anii copilăriei, până la ocuparea posturilor de profesor gimnazist și bibliotecar, apoi de profesor universitar;
- stabilirea influenței și identificarea demersurilor întreprinse de cărturar pentru apariția și evoluția presei literare în spațiul bucovinean;
- identificarea și caracterizarea evenimentelor ce au contribuit la calitatea de membru fondator al Academiei Române;
- reconstituirea activității lui Sbiera în cadrul Academiei Române;
- întocmirea unei statistici cu privire la mișcarea unităților bibliografice în cadrul Bibliotecii Țării.

Am respectat rigoarea metodologiei istorice, începând cu identificarea, parcurgerea, analiza și întocmirea bibliografiei. Pentru conceperea lucrării noastre am plecat de la consultarea bibliografiilor de referință pentru spațiul bucovinean, precum și de la lucrări de sinteză privind istoria Bucovinei și istoria literaturii române, parcurgând apoi lucrări speciale privind subiectul cercetării noastre, ajungând până la memorii publicate sau manuscrise, jurnale de călătorie sau corespondență. Cele mai importante izvoare au fost documentele descoperite în arhive, fapt ce acordă lucrării noastre un caracter original și inedit.

Lucrarea este împărțită în șase capitole pe parcursul cărora am urmărit să reconstituim într-o manieră cât mai cuprinzătoare întreaga viață a omului de știință și cultură I. G. Sbiera.

Cap. I. ASCENDENȚA ȘI STUDIILE

Cel dintâi capitol este structurat în trei subcapitole: *Numele Sbiera în toponimia și onomastica medievală*, *Genealogia familiei Sbiera* și *Studiile*. Pentru început a fost precizată etimologia numelui „Sbiera”, apoi am urmărit stabilirea frecvenței numelui în documentele Moldovei medievale, identificând pe toți acei înaintași care au avut un rol important în dezvoltarea statului, care au îndeplinit funcții importante pe lângă voievozii care au scris istoria acestor meleaguri, atingându-se un apogeu ce s-a frânt brusc, în a doua parte a secolul al XVI-lea, când Ionașco Zbiare a fost decapitat la ordinul lui Ion Vodă cel Viteaz. După acest episod dramatic, familia Sbiera nu își va mai reveni la vechea glorie și timp de câteva secole, documentele vor menționa episodic, mici boieri cu numele Sbiera, care apar, în special, ca martori la diferite tranzacții.

Genealogia familiei viitorului cărturar poate fi stabilită cu siguranță abia din prima parte a secolului al XVIII-lea, începând cu marele șătrar Constantin Sbiera, vornic de Câmpulung Moldovenesc, în acest sens întocmind și un arbore genealogic.

Mediul familial în care I. G. Sbiera și-a petrecut copilăria și o parte din adolescență a reprezentat primul factor care avea să-l influențeze pe viitorul cărturar. Astfel, I. G. Sbiera s-a dezvoltat în spirit creștin, cu valori și o conduită morală aparte ce aveau să-i contureze personalitatea întreaga viață.

Atât evoluția educațională a cărturarului, cât și performanțele atinse de elevul, apoi de studentul I. G. Sbiera, au fost analizate pe baza documentelor din arhive, unde am descoperit cataloagele întocmite încă de la 1849. Copilul plecat din Horodnicul de Jos, care a pornit de la Școala trivială din Rădăuți, a cunoscut cel mai important salt intelectual și a dobândit conștiința apartenenței naționale, la Cernăuți și apoi s-a desăvârșit la Viena, fiind înmatriculat la una dintre cele mai prestigioase universități de pe continentul european.

Viața de student i-a oferit lui I. G. Sbiera și posibilitatea de a întreprinde o serie de activități, atât pe plan personal, cât și cultural sau chiar politic. Excursiile de documentare ale lui I. G. Sbiera au constituit pentru noi un subiect de analiză, finalizat cu întocmirea a

două grafice ce ilustrează traseele pe care le-a urmat studentul. Călătoriile inițiatice pe care le-a realizat în Transilvania și Banat, teritorii românești cu o istorie zbuciumată, i-au prilejuit tânărului aspirant importante revelații ce vor influența evoluția sa ulterioară.

CAP. II. ACTIVITATEA PROFESIONALĂ

Cel de-al doilea capitol este dedicat exclusiv vieții profesionale a cărturarului și este structurat în trei subcapitole: *Profesor la Gimnaziul din Cernăuți*, *Custode de bibliotecă* și *Profesor universitar*.

Susținut de frații Hurmuzachi, care i-au urmărit evoluția pe parcursul anilor de studii, I. G. Sbiera devine succesorul lui Aron Pumnul la singura catedră de limba română din Bucovina care exista la Gimnaziul Superior din Cernăuți. Această funcție a constituit pentru Sbiera un prilej de aduce în fața elevilor, pe lângă noțiunile de limbă și literatură română, aspecte importante din trecutul poporului român. Documentele ni-l înfățișează pe I. G. Sbiera ca fiind un dascăl dedicat, minuțios, exigent, poliglot, care avea să-și pună amprenta în mod hotărâtor asupra ariei extracuriculare a învățământului gimnazial cernăuțean, prin inițierea „Maialelor”.

Profesia de custode desfășurată mai întâi la Biblioteca Țării și apoi la Biblioteca Universității avea să însemne pentru I. G. Sbiera mediul propice pentru alcătuirea, dezvoltarea și completarea permanentă, în mod special, a colecțiilor de carte românească. Corespondența cu librării din Cernăuți, din București și chiar cu cei din capitala imperială a contribuit în mod decisiv la întregirea referințelor bibliografice necesare. De asemenea, I. G. Sbiera rămâne în istoria bibliotecilor publice din Bucovina ca fiind cel care a întreprins pentru întâia oară o corespondență oficială în limba română.

Odată cu înființarea Universității din Cernăuți, la 1875, I. G. Sbiera ocupă catedra de limba română și deși era prevăzut ca orele să se desfășoare în limba germană, cărturarul încalcă recomandările autorităților susținându-și cursurile în limba maternă, spre bucuria studenților români. În acest context, I. G. Sbiera devine în Bucovina, un precursor a învățământului superior în limba română.

Prin prisma profesiilor pe care le-a desfășurat cu o dăruire aparte, Sbiera a devenit un deschizător de drumuri, un luptător pentru păstrarea celui mai de preț bun al unei națiuni, limba maternă, un întreprinzător al formațiunilor culturale devenite adevărate instrumente de propagare a ideilor de unitate națională.

Cap. III. ACTIVITATEA CULTURALĂ

Pe parcursul acestui capitol ne-am îndreptat atenția asupra activității culturale a lui Sbiera, desfășurată în spațiul Bucovinei celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea și debutului secolului XX. Pentru început am oferit un spațiu generos pentru analiza și identificare factorilor determinanți care au dus la implicarea lui I. G. Sbiera în înființarea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, apoi am stabilit și am apreciat rolul pe care l-a avut cărturarul în evoluția periodicelor literare din Bucovina, în final oprindu-ne asupra elementelor definitorii ale contribuțiilor sale aduse în viața culturală și chiar politică din spațiul bucovinean.

După cea dintâi inițiativă a sa de a aduna studențimea românească aflată la Universitatea din Viena într-o unică asociație culturală, fapt rămas neconcretizat, la doar un an de la absolvire, Sbiera se afla printre inițiatorii bucovineni a primei și celei mai longevive societăți românești: Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina.

A fost unul dintre cei mai importanți membri ai acesteia, cu numeroase inițiative, fiind ales chiar de la început secretar, funcție pe care o va deține, cu intermitențe, până în 1896 când devine membru de onoare.

Funcția de profesor de limba română în cadrul Gimnaziului cernăuțean avea să-l recomande și pentru postul de redactor al tinerei reviste a societății, care devenise vacant odată cu moartea tânărului de perspectivă Ambrozie Dimitroviță, tragedie survenită pe fondul epidemiei de holeră.

Sbiera a condus revista până în 1869, când își va înceta apariția pe fondul încercărilor de aplicare ale unor norme reformatoare.

Redactor fiind, I. G. Sbiera s-a evidențiat printr-o activitate fructuoasă, arătându-se interesat de identificarea și promovarea unor noi talente și menținând caracterul național al revistei. În aceeași măsură, numele lui I. G. Sbiera rămâne în istoria presei și ca fiind cel mai pătinaș ucenic al lui Aron Pumnul, fapt pentru care a promovat sistemul lingvistic pumnulist fără a ține cont de criticile și consecințele pe care de multe ori și le-a asumat.

Calitățile de antreprenor ale lui I. G. Sbiera aveau să fie identificate într-o mulțime dintre proiectele derulate în viața culturală bucovineană, cărturarul reprezentând o forță mobilizatoare, un factor de bază pentru națiunea română din Bucovina, un om care s-a implicat în multe dintre acțiunile culturale, sociale și uneori chiar politice din provincia sa.

Pe parcursul vieții sale, I. G. Sbiera s-a remarcat prin activități de voluntariat și acte de filantropie. A sprijinit necondiționat înființarea unor instituții de învățământ, donând chiar și pământ în acest scop; a sprijinit elevii nevoiași, aducând astfel contribuții la alfabetizarea unor tineri din mediul rural; a inițiat și a sprijinit concretizarea Fundațiunii Pumnulene prin intermediul căreia s-au desfășurat acțiuni caritabile mai ample.

Cap. IV. PRIVIRE GENERALĂ ASUPRA OPEREI

O privire generală asupra operei lui I. G. Sbiera era esențială. Acest capitol tratează aspecte legate de activitatea scriitoricească a cărturarului care s-a evidențiat, încă din timpul vieții sale, ca folclorist, istoric literar, istoric și memorialist.

Din punct de vedere cronologic, Sbiera a fost primul culegător de folclor din Bucovina, el realizând acest lucru încă de pe băncile școlii, la recomandarea lui Aron Pumnul. Publicate târziu, din cauze diverse, culegerile sale de povești, poezii populare, colinde, cântece de stea, urări la nunți și cimilituri constituie și astăzi o atracție pentru cercetătorii din domeniu.

Ca profesor de limba română la Gimnaziu și apoi la Universitate, Sbiera s-a izbit de lipsa unor manuale adecvate. Obligat

să-și conceapă singur cursurile, I. G. Sbiera va publica în 1897 volumul *Mișcări culturale și literare la Români din stînga Dunării în restimpul de la 1504-1714 (Frîntură din cursul manuscris asupra istoriei limbii și literaturii românești)*, cel care era, la vremea respectivă, prima lucrare de istoria literaturii române care apărea în Bucovina. Era o lucrare amplă, bine documentată, cu o bibliografie bogată, ce urmărea evoluția vieții literare din spațiul românesc. Oprindu-se asupra primelor focare de cultură care au fost mănăstirile, apreciind activitatea prin care domnitorii români au sprijinit dezvoltarea culturală, mergând apoi pe urmele primelor tipografii și comentând letopisețele marilor cronicari, Sbiera așază pe masa elevilor săi, dar și a cititorilor, un amplu instrument prin care a adus la lumină elemente esențiale de istorie culturală și națională românească.

Una dintre cele mai mari realizări ale lui Sbiera a fost publicarea *Codicelei Voronețian*, sub egida Academiei Române, însoțit de un vocabular și studiu critic, realizate cu meticulozitate și acribie științifică. Importantă este și lucrarea *Grigoriu Urechie. Contribuiri pentru o biografie a lui*, prima monografie dedicată cronicarului moldovean.

Cu privire la istoria literaturii române din Bucovina, Sbiera a publicat două studii, unul în limba română și un altul în limba germană, pe parcursul cărora prezintă succint realizările destul de modeste înregistrate până la el.

Lucrările de istorie națională publicate de Sbiera au avut un singur scop: sădirea în mintea elevilor conștiința apartenenței la un neam cu trecut milenar, împărțit în mai multe state, dar care, din punct de vedere cultural, au avut o evoluție comună. Adunând toate acele cursuri într-un singur volum, a dat la iveală, în 1906, *Contribuiri pentru o istorie socială, cetățenească, religioasă, bisericească și culturală literară a românilor de la originea lor încoace până în iuliu 1504*.

Referitor la istoria Bucovinei, de referință rămâne lucrarea din 1899, *O pagină din istoria Bucovinei din 1848-1850 dimpreună cu Notițe despre familia Hurmuzachi*, dar mai ales *Familia Sbiera și Amintiri din viața autorului*, volum tipărit cu un an înainte, ce depășește cu mult cadrul memorialistic datorită importanțelor informații cu caracter istoric la care Sbiera a fost martor nemijlocit.

Cap. V. ACTIVITATEA LA ACADEMIA ROMÂNĂ

În acest capitol atenția noastră s-a îndreptat asupra contextului politic și cultural în care Sbiera a fost desemnat membru al Academiei Române, precum și asupra activității sale academice desfășurată cu mare rigurozitate. Identificarea, consultarea și analiza proceselor verbale întocmite în cadrul ședințelor academice începând cu 1867 și publicate în „Analele Academiei Române”, ne ilustrează un tânăr vivace, cu inițiativă, temperamental, cu aspirații mărețe. Ales secretar al societății, Sbiera a primit efectiv o confirmare a încrederii cu care a fost investit.

Faptul că I. G. Sbiera a făcut parte din singurul și cel mai important for academic românesc, îl poziționează între cei mai reprezentativi intelectuali din spațiul bucovinean.

În cadrul Academiei Române, I. G. Sbiera s-a remarcat ca fiind cel dintâi filolog care, pe baza principiul fonetic, a redactat și a pus pe masa dezbaterilor primul alfabet conceput în manieră completă.

Pe parcursul activității academice, I. G. Sbiera a susținut înființarea și dezvoltarea bibliotecilor; a reactivat necesitatea întocmirii unei legi privind înființarea Depozitului Legal, fapt ce s-a concretizat; a făcut parte din Secțiunea Literară și cea Istorică, calitate care i-a permis să evalueze cu meticulozitate lucrări ale unor mari personalități românești; a susținut recunoașterea națională a talentelor din spațiul românesc și a reprezentat forul științific atât la manifestări de amploare, cât și la evenimente care au îndoliat viața culturală românească.

Cap. VI. POSTERITATEA LUI I. G. SBIERA

Cel din urmă capitol al lucrării noastre se îndreaptă, firesc, spre descendenții Familiei Ion și Aspazia Sbiera. Am oferit câte o pagină din viața și activitatea fiecăruia dintre cei șase fii care au ajuns la maturitate și au purtat cu demnitate numele Sbiera. Din cercetările noastre, am constatat că fiecare dintre urmașii direcți ai familiei a ocupat un loc valoros în spațiul bucovinean. Juristul Rem-Modest s-a aflat la conducerea Tribunalului sucevean și a fost decorat de rege cu Ordinul „Steaua României”; aceeași carieră a îmbrățișat-o și Traian, devenit jurist; Decebal a fost singurul dintre frați care a urmat un doctorat în teologie; lingvistul, latinistul și unionistul Radu a fost și el decorat cu Ordinul „Steaua României” în grad de „Ofițer”; Alexandru, inginer silvic a ocupat în repetate rânduri funcții în administrația Bucovinei, iar cel mai mic dintre frați, Mihai, a devenit profesor.

Pe parcursul capitolului am identificat toți descendenții direcți ai lui I. G. Sbiera, și am adus actualizări arborelui genealogic, consemnând inclusiv stră-strănepoții cărturarului, care astăzi locuiesc în Londra (Anglia) sau Quito (Ecuador).

O parte din cercetările noastre au fost concretizate, pe parcursul studiilor doctorale, într-un volum *I. G. Sbiera. Album de familie* (Cluj-Napoca, Editura Mega, 2018, 236 p.), unde apar fotografiile tuturor descendenților cărturarului.

Un obiect de studiu și analiză au constituit pentru noi pasajele sugestive care reflectă imaginea pe care a lăsat-o Sbiera în memoria celor care l-au cunoscut, pornind de la importante personalități ale vremii sale (Titu Maiorescu și Nicolae Iorga), și până la elevii și studenții săi, care au devenit la rândul lor, nume de prestigiu în spațiu românesc (Teodor V. Stefanelli, Constantin Morariu, Dimitrie Petrino, Mihai Eminescu, Victor Morariu, Valeriu Braniște, Traian Brăileanu, Nicolae Tcaciuc-Albu, Alecu Procopovici). În memoria posterității Sbiera a rămas profesorul dedicat, românul patriot, omul care și-a dedicat întreaga viață cultivării ideii de unitate de neam și care, fără să se gândească vreodată că acest lucru ar fi posibil, a clădit, cărămidă cu cărămidă, edificiul pe care s-a realizat, în 1918, Unirea.

CONCLUZII

Lucrarea noastră a surprins toate fațetele sub care Sbiera s-a remarcat în societate, de la elevul timid, care învăța lecțiile în germană pe de rost, până la cărturarul care a știut să se lupte cu intransigența autorităților pentru a impune limba română în corespondența oficială la Biblioteca Țării, ca, mai târziu, să-și susțină cursurile în limba română, și, în final, până la savantul care a devenit membru fondator al Academiei Române, întocmind cel dintâi studiu lingvistic pentru *Codicele Voronețian*.

Prin lucrările sale elaborate cu grijă pe baza documentelor și informațiilor avute la dispoziție, prin activitatea sa neobosită desfășurată la catedră, la bibliotecă, în cadrul Societății pentru Cultura și Literatura Română și la Fundația Pumnuleană, dar mai ales la Academia Română, prin dedicarea sa ca redactor la „Foaia SLCRB”, prin insistența cu care a urmărit înființarea unei publicații literare, prin calitățile de filantrop, prin încăpățânarea cu care a urmărit să promoveze limba și valorile naționale românești, I. G. Sbiera a fost omul epocii sale, a fost un factor polenizator al vieții culturale, a fost, fără să știe, un artizan al Marii Uniri și drept urmare, primele decenii ale secolului al XX-lea au stat sub semnul ideilor sale.

Prin lucrarea de față restituim o pagină din istoria culturală din spațiului bucovinean, săvârșind astfel o datorie de onoare față de cel care, prin lucrările tipărite, a întregit bibliografia de referință a Bucovinei, și fără de care astăzi nu se poate vorbi despre o istorie a bibliotecilor cu caracter public din Bucovina, despre o istorie a învățământului gimnazial și universitar din Bucovina, despre o istorie a presei în Bucovina sau despre o istorie a literaturii române în Bucovina.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Instrumente de lucru

- Beck, Erich, *Bibliographie zur Landeskunde der Bukowina*, München, 1966, 378 p.
- Idem, *Bibliographie zur Kultur und Landeskunde der Bukowina. Literatur aus den Jahren 1865-1975*, Dortmund, 1985, 534 p.
- Constantinescu, N. A., *Dicționar onomastic românesc, București*, Editura Academiei R.P.R., 1963, 420 p.
- Datcu, Iordan, Stroescu, Sabina Cornelia, *Dicționarul folcloriștilor. Folclorul literar românesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, 503 p.
- Diaconovici, C., *Enciclopedia română*, tom. I-III, Sibiu, Ed. W. Krafft, 1898, 1900, 1904, 936 p.+ 947 p.+ 1276 p.
- Enciclopedia României*, vol. II *Țara Românească*, București, Ed. Imprimeria Națională, 1938, 758 p.
- Niculică, Alis, *Junimea literară (1904-1914; 1923-1939). Bibliografie*, Iași, Ed. Tipo Moldova, 2012, 176 p.
- Niculică, Alis, Vasile I. Schipor, *Revista Bucovinei (București, 1916; Cernăuți 1942 – Timișoara 1945). Bibliografie*, Suceava, Ed. George Tofan, 2015, 159 p.
- Satco, Emil, Niculică, Alis *Enciclopedia Bucovinei. Personalități, localități, societăți, presă, instituții*, vol. I-III, colaboratori principali: Erich Beck, Adriana Chindriș, Elena Pintilei, Bogdan Petru Niculică, Suceava, Ed. Karl A. Romstorfer, 2018, 814 p.+780 p.+912 p.

Izvoare inedite

Archiv der Universität Wien / Arhivele Universității din Viena

Fond: Geschäftsbücher: Juridische Fakultät

Державний архів Чернівецької області / Arhivele Statului ale Regiunii Cernăuți

Fond 3 - Краевое управление Буковина гор. Черновцы /
Administrația ținutală a Bucovinei

Fond 216 – Черновицкий Университет гор. Черновцы.
Библиотека / Universitatea Cernăuți a orașului Cernăuți. Biblioteca

Fond 228 – Liceul de Stat „Aron Pumnul”

Arhiva Bibliotecii Bucovinei „I. G. Sbiera”, Suceava

Fond Documentar Lectură

Fond Bucovina

Arhiva Fundației Culturale „Leca Moraru”

Fond *Manuscrise*

Fond *Presă*

Fond *Documente*

Fond *Correspondență*

Arhiva Muzeului Național al Bucovinei

Fond *Leca Morariu*

Fond *P. Comarnescu*

Arhive particulare

Radu M. Sbiera (Sainte Catherine, Quebec, Canada)

Draga Sbiera Paleologu (Paris, Franța)

Anna Sbiera (Londra, UK)

Ștefan Sbiera (București, România)

Biblioteca Academiei Române

Fond *Manuscrise*

Biblioteca „Astra”, Sibiu

Fond Documentar *Carte Veche*

Biblioteca Universității din Suceava

Fond Documentar Lectură

Direcția Județeană Arhivelor Naționale ale României, Filiala Suceava

Fond nr 12, Colecția de stare civilă (1874-1948), nr. inv. 513. Parohia

Horodnic de Jos

Parohia Botoșana, Registru căsătoriți II (1862-1932), inv. 2, 541 f.

Izvoare edite

Bălan, Teodor, *Din istoricul Câmpulungului Moldovenesc*, București, Ed. Științifică, 1960, 344 p.; *Documente bucovinene*, vol. I 1507-1653, Cernăuți, Institutul de Arte Grafice și Editură „Glasul Bucovinei”, 1933, 298 p.; vol. II 1519-1662, Cernăuți, Institutul de arte Grafice și Editură „Glasul Bucovinei”, 1934, 217 p.

- Călători străini despre Țările Române*, vol. II, volum întocmit de Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, Ed. Științifică, 1970, 688 p.; vol. VII, volum îngrijit de Maria Holban (redactor responsabil), M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, 624 p.
- Documentele lui Ștefan cel Mare*, publicate de Ioan Bogdan, vol. II *Hrisoave și cărți domnești 1493-1503. Tractate, acte omagiale, solii, privilegii comerciale, salv-conducte, scrisori 1457-1503*, București, Atelierele Grafice Socec & Co., Societate Anonimă, 1913, XXI+611 p.
- Documentele Moldovenești dela Bogdan Voevod (1504-1517)*, publicate de Mihai Costăchescu, București, Fundația Regele Carol I, 1940.
- Documentele Moldovenești dela Ștefăniță Vodă (1517-1527)*, publicate de Mihai Costăchescu, Iași, Institutul Românesc de Arte Grafice Brawo, 1943, 644 p.
- Documentele Moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. I *Documente interne. Urice, (Ispisoace), Surete, Regeste, Traduceri. 1374-1437*, publicate de Mihai Costăchescu, Iași, Ed. „Viața Românească” S.A., 1931, 592 p.
- Documentele Moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. II *Documente interne. Urice, (Ispisoace), Surete, Regeste, Traduceri. 1438-1456. Documente externe. Acte de împrumut, de omagiu, tractate, solii, privilegii comerciale, salv-conducte, scrisori. 1387-1458*, publicate de Mihai Costăchescu, Iași, Ed. „Viața Românească” S.A., 1932.
- Documente Moldovenești dela Ștefan cel Mare*, publicate de Mihai Costăchescu. *Urice (ispisoace), surete, regeste, traduceri* (supliment la documentele lui Ștefan cel Mare, de I. Bogdan), Iași, Institutul de Arte Grafice „Brawo”, 1933, 328 p.
- Documente privind Istoria României*, A. Moldova, veacul XIV, XV, vol. I (1384-1475), redactori: Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu, Barbu Cîmpina et alii, București, Ed. Academiei R.P.R., 1954, 532 p.; Veacul XV, vol. II (1476-1500), redactori: Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu, Barbu Cîmpina et alii, București, Ed. Academiei R.P.R., 1954, 346 p.; Veacul XVI, vol. III (1571-1590), redactori: Mihail Roller, Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu et alii, București, Editura Academiei R.P.R., 1951, 660 p.
- Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării-Românești*, vol. I *Acte și scrisori (1527-1572)*, publicate de Andrei Veress, București, Ed. Cartea Românească, 1929, 370 p.

- Documente privitoare la istoria românilor culese de Eudoxiu Hurmuzaki*, vol. I, Partea a II-a, 1346-1450, culese, publicate și adnotate de Nic. Densușianu, București, Ed. Socecu, 1890, XLVIII+899 p.
- Documente privind istoria României*. Colecția Eudoxiu de Hurmuzaki (serie nouă), vol. III, *Solidaritatea românilor din Transilvania cu mișcarea lui Tudor Vladimirescu*, documente culese și publicate de acad. A. Oțetea, București, Ed. Academiei R.S.R., 1967, 685 p.
- Documenta Romaniae Historica, A. Moldova*, vol. I (1384-1448), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Ed. Academiei R.S.R., 1975, 608 p.; vol. II (1449-1486), volum întocmit de Leon Șimanschi în colab. cu Georgeta Ignat și Dumitru Agache, București, Editura R.S.R., 1979, LVIII + 649 p.; vol. III (1487-1504), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și N. Ciocan, București, Editura Academiei R.S.R., 1980, 686 p.; vol. VI (1546-1570), volum întocmit de I. Caproșu, București, Editura Academiei Române, 2008, 1044 p.;
- Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. V *Cărți domnești, zapise și răvașe*, Partea I, București, Editura Ministerului de Instrucție, 1903, 722 p.
- Laurian, August Treboniu, *Documente istorice despre starea politică și ieratică a romanilor din Transilvania*, Viena, 1850, 203 p.
- Ureche, Grigore, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. a II-a, revăzută, îngrijită, studiu introductiv, indice și glosar de P. P. Panaitescu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958, 258 p.

Memorii, Jurnale, Amintiri

- Braniște, Valeriu, *Amintiri din închisoare (însemnări contemporane și autobiografice)*, ed. îngrijită și note de Alexandru Porțeanu, București, Ed. Minerva, 1972, 610 p.
- Brăileanu, Traian, *Memorii. Statul și comunitatea morală*, București, Ed. Albatros, 2003, 235 p.
- Carol I, Amintirea unei mari domnii*, colab. Daniela Dumitrescu, Șerba Șubă, Laura Regneală et alii., BCU „Carol I”, București, 2006, 306 p.
- Iorga, Nicolae, *Oameni cari au fost*, vol. II, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1935, p. 209-211.
- Maiorescu, Titu, *Jurnal și epistolar*, vol. VI (8/20 noiembrie 1866 – 17 april 1870), ed. îngrijită de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon, București, Ed. Minerva, 1986, 650 p.

- Idem, *Însemnări zilnice, vol. II (1881-1886)*, publicate cu o introducere, note, facsimile și portrete de I. Rădulescu-Pogoneanu, București, Ed. Librăriei Socec&Co., 1939, 383 p.
- Mărturii despre Eminescu. Povestea unei vieți spusă de contemporani.* Selecție, note, cronologie și prefață de Cătălin Cionca, București, Ed. Humanitas, 2014, 582 p.
- Morariu, Constantin, *Cursul vieții mele. Memorii*, ed. îngrijită, prefață, microbiografii, glosar și note de Mihai Iacobescu, Suceava, Ed. „Hurmuzachi”, 1998, 198 p.+16 pl.
- Morariu, Leca, *Iraclie și Ciprian Porumbescu*, vol. I-II, IV, ed. îngrijită de Vasile Vasile, Suceava, Ed. Lidana, 2014, 2015, 2017, 318 p.+574 p.+532 p.
- Nistor-Apostolescu, Oltea I., *Din comoara mea de amintiri*, Rădăuți, Ed. Septentrion, 2007, 216 p.
- Iorga, N., *Oameni cari au fost*, vol. II, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1935, 486 p.; *Oameni cari au fost*, vol. II, ed. îngrijită și note de Ion Roman, București, Ed. pentru Literatură, 1967,
- Porumbescu, Iraclie, *Amintiri*, ed. îngrijită de Ion Ștefan, București, Ed. Gorjan, [s.a.], 262 p.
- Idem, *Amintiri*, ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Nicolae Oprea, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1978, 231 p.
- Pușcariu, Sextil, *Memorii*, ediție de Magdalena Vulpe, București, Ed. Minerva, 1978, XXII+898 p.
- Scrierile lui Iraclie Porumbescu*, adunate și însoțite de o schiță biografică de Leonida Bodnărescu, Partea I, Cernăuți, Societatea Tipografică Bucovineană, Editura lui I. Bodnărescu, 1898, 193 p.
- Ștefanelli, Teodor V., *Amintiri despre Eminescu*, cu ilustrațiune, facsimili și anexe, București, Institutul de Arte Grafice C. Sfetea, 1914, 176 p.
- Ștefanelli, Teodor V., Sbiera, Radu, Isopescu, Samoil I., *Amintiri despre Eminescu. Profesori și colegi bucovineni ai lui Eminescu*, ed. îngrijită de Pavel Țugui, Craiova, Ed. „Scrisul Românesc”, 1996, 328 p.
- Tarangul, Erast, *Amintiri*, vol. îngrijit de Radu Florian Bruja și Lucian Nastacă-Kovács, Cluj-Napoca, Ed. Școala Ardeleană, București, Ed. Eikon, 2016, 202 p.

Periodice

- „Adevărul”, București, 1907, 1915, 1921.
 „Albina”, Viena, 1866, 1867, 1904.

„Albina. Revistă enciclopedică populară”, 1904, 1906,
 „Albina. Revistă populară, București, 1906, 1907,
 „Albina”, Sibiu, 1971.
 Almanachulu Societăței Academice Socialu-Literare „România Jună”, 1883,
 1888.
 „Amicul familiei”, Gherla, 1883.
 „Analele Academiei Române”, 1872, 1875; 1867, 1869; 1871, 1872, 1874;
 1876, 1881, 1882, 1884, 1885, 1886, 1889, 1892, 1893, 1897, 1898,
 1899, 1900, 1903, 1907, 1908, 1908-1909, 1910-1911, 1916, 1920,
 1921, 1938.
 „Analele Bucovinei”, 1994, 1995, 2004, 2019.
 „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, 1971.
 „Apărarea Națională”, Cernăuți, 1906, 1907, 1908.
 „Arhivu pentru Filologia și Istoria”, 1867.
 „Aurora română”, 1884.
 „Biserica Orthodoxă Română, revistă periodică Eclesiastică a Sîntului Sinod
 al S-tei Biserici Autocefale Oertodoxe Romane”, 1909.
 „Boabe de grâu”, 1933.
 „Bucovina”. Gazetă românească pentru politică, religie și literatură, Cernăuți,
 nr. 5, 1848.
 „Bukowina”, 1878.
 „Buletinul Oficial”, 1968.
 „Candela”, 1896, 1903.
 „Cărțile săteanului român”, Gherla-Sibiu-Dej, Brașov, 1876-1886.
 „Codrul Cosminului. Buletinul „Institutului de istorie și limbă”, an II și III,
 1925-1926, Cernăuți, 1927.
 „Concordia”, Pesta, 1865.
 „Convorbiri literare”, București, 1886.
 „Curierul de Iași”, 1876, 1878.
 „Destin”, revistă de cultură românească, 1959.
 „Deșteptarea”, 1902.
 „Epoca”, 1898.
 „Familia”, Oradea Marea, 1884, 1886, 1887, 1888, 1890, 1893, 1895, 1897.
 „Federațiunea. Diurnalul politicu, literariu, comercialu și economicu”, Pesta,
 1868, 1871.
 „Foaea Societății pentru Literatura și Cultura și Bucovina”, Cernăuți, 1865-
 1869
 „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, Brașov, 1838
 „Foaia Diecezană”, Caransebeș, 1945.
 „Foaia populară”, București, 1898.
 „Gazeta Bucovinei”, 1894, 1896.

- „Gazeta mazărilor și răzeșilor bucovineni”, Cernăuți, 1911.
- „Gazeta Transilvaniei”, 1862, 1865, 1904, 1906, 1907, 1908, 1909, 1916, 1924.
- „Glasul Bucovinei”, 2006, 2018.
- „Hrisovul”, 1995
- „Junimea literară”, 1906, 1933.
- „Liceul Statului Nr. 1 „Aron Pumnul” din Cernăuți. Anuarul pe anii școlari 1921/22 și 1922/23 (cuprinzând și date mai însemnate din 1914-1921)”, 1924.
- „Liga Română”, revistă săptămânală, București, 1897.
- „Limba română”, 1966.
- „Limbă și literatură”, 1968.
- „Memoriile Secției de Științe Filologice, Literatură și Arte”, București, 1986.
- „Mesager bucovinean”, 2018.
- „Monitorul Bucovinean”, Cernăuți, 2020.
- „Monitorul Bucovinei”, Cernăuți, 1919, 1922.
- „Monitorul Oficial”, 1905, 1910, 1919, 1920, 1922 (supliment), 1923, 1924, 1925, 1927, 1930, 1933, 1937, 1940, 1940.
- „Neamul Românesc”, Cernăuți, 2017.
- „Noua revistă română”, Cernăuți, 1908.
- „Patria”, Cernăuți, 1899.
- „Preocupări literare”, București, 1842, 1941.
- „Revista Bucovinei”, Cernăuți, 1942.
- „Revista pentru istorie, arheologie și filologie”, București, 1887.
- „Revista de etnografie și folclor”, București, 1967.
- „Revista ilustrată”, 1899
- „Revista istorică – dări de seamă, documente și notițe”, 1946.
- „Revista politică”, Suceava, 1890.
- „Revista teologică. Organ pentru știința și viața bisericească”, 1914.
- „România liberă”, 1882, 1883, 1885.
- „România nouă”, Chișinău, 1927.
- „Romänische Revue”, Viena, 1886, 1889, 1890.
- „Societatea de mâine. Revistă socială culturală”, București, 1937.
- „Steaua”, Cluj, 1965.
- „Studii. Revistă de istorie”, 1956, 1966.
- „Suceava”, Anuarul Muzeului Județean, 1979-1980, 1982, 1896-1987,
- „Telegraful Român”, Sibiu, 1882, 1903.
- „Tribuna”, 1884, 1904.
- „Tribuna Poporului”, 1901.
- „Țara Fagilor. Almanah cultural-literar al românilor nord-bucovineni”, Cernăuți-Târgu-Mureș, 1998.

- „Transilvania”, Braşov, 1870, 1871, 1882, 1914, 1943.
 „Transilvania. Foaia Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român”, Sibiu, 1887.
 „Unirea poporului”, 1925.
 „Vatra”, 1894, 1895.
 „Viaţa românească”, Iaşi, 1906.

Lucrări generale

- Bălan, Teodor *Refugiaţii moldoveni în Bucovina. 1821-1848*, Bucureşti, Ed. „Cartea Românească”, 1929, 148 p.
 Idem, *Teodor Racocce şi Chrestomaticul românesc*, în: „Codrul Cosminului. Buletinul „Institutului de istorie şi limbă”, an II şi III, 1925-1926, Cernăuţi, 1927, p. 347-370.
 Bârlea, Ovidiu, *Creangă şi folclorul*, în: „Steaua”, Cluj, an XV, nr. 1 (80), ianuarie 1965.
 Idem, *Istoria folcloristicii româneşti*, Bucureşti, Ed. Enciclopedică română, 1974, 600 p.
 Berindei, Dan, *Înfiinţarea Societăţii literare (academice) (1866) şi sesiunea din 1867*, în: „Studii. Revistă de istorie”, an IX, 1956, nr. 5, p. 6.
 Idem, *Societatea Academică Română (1876-1878)*, în: „Studii. Revistă de istorie”, Tom XIX, nr. 6, 1966, p. 1070-1089.
 Boca, Vasile, *Învăţătorii ambulanţi în Bucovina anilor 1774-1918*, în: „Suceava”, VI-VII, 1979-1980, p. 295-311.
 Bostan, Grigore C., Bostan, Lora, *Pagini de literatură română. Bucovina, regiunea Cernăuţi, 1775-2000 (compendiu şi antologie)*, Cernăuţi, Ed. Alexandru cel Bun, 2000, 638 p.
 Bucur, Marin, *Istoriografia literară românească, Istoriografia literară românească. De la origini până la G. Călinescu*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1973, 648 p.
 Cartoian, N. *Istoria literaturii române vechi*, vol. I *De la origini până la epoca lui Matei Basarab şi Vasile Lupu*, Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II”, 1940, 96 p.
 Idem, *Istoria literaturii române vechi*, vol. III *Cronicarii moldoveni. Epoca lui Şerban Cantacuzino şi a lui Const. Brâncoveanu*, Bucureşti, Fundaţia Regele Mihai I, 1945, 100 p.
 Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Bucureşti, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, 1941, 948 p.

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina habsburgică (1848-1918)*, Iași, Ed. Junimea, 2004, 605 p.
- Cenușă, Mircea, *Vasile Bumbac și Blațul – Contribuție biografică (La 150 de ani de la nașterea poetului)*, în: „Suceava”. Anuarul Muzeului Județean, XIII-XIV, 1986-1987, p. 369-384.
- Ciuhandu, Gh., *Lucrări de românism în vechia biserică a Românilor. Epoca cea mai veche: graiul vechiu și manuscrisele românești*, în: „Revista teologică. Organ pentru știința și viața bisericească”, an VIII, nr. 10-12, 15 mai – 15 iunie 1914.
- Cocuz, Ioan, *Partidele politice românești din Bucovina 1862-1914*, Suceava, 2003, 516 p.
- Cojocaru, Nicolae, *Istoria tradițiilor și obiceiurilor la români*, vol. II *Perioada modernă și contemporană. Ciclul calendaristic*, București, Ed. Etnologică, 2012, 956 p.
- Covalciuc, Dumitru, *Membrii Consiliului Național Român din Bucovina ales la Adunarea Constituantă din 27 octombrie 1918*, Cernăuți, Ed. Druk Art, 2017, 166 p.
- Fichte, Johann Gottlieb, *Cuvântări către națiunea germană*, trad. de Constantin Lăzărescu, București, Ed. Casei Școalelor, 1928, 306 p.;
- Gheție, Ion, *Societatea Academică Română și unificarea limbii române literare*, în: „Limba română”, an XV, nr. 5, 1966, p. 519-530.
- Glodariu, Eugenia, *Asociațiile culturale ale tineretului studios român din monarhia Habsburgică 1860-1918*, Cluj-Napoca, Bibliotheca Musei Napocensis XVII, 1998.
- Goraș, I. V., *Învățământul românesc în ținutul Sucevei 1775-1918*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1975, 180 p.
- Grămadă, Ion, „*România Jună*” din Viena. (1871-1911). *Monografie istorică*, Arad, Ed. Societății „România Jună”, 1912, 176 p.
- Grigorovici, Radu, *Diploma Imperială din 9 decembrie 1862*, în „Analele Bucovinei”, II, nr. 2, 1995, București, Ed. Academiei Române, p. 463-469.
- Grigoroviță, Mircea, *Învățământul în nordul Bucovinei (1775-1944)*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1993, 176 p.;
- Idem, *Universitatea din Cernăuți în perioada interbelică*, ediție îngrijită de Emil Satco, Suceava, Ed. Mușatinii, 2005, 290 p.
- Iacobescu, Mihai, *Bucovina*, în: *Istoria Românilor*, vol. VII, Tom II *De la independență la Marea Unire (1878-1918)*, coord. Gh. Platon, Academia Română, București, Ed. Enciclopedică, 2003, p. 355-368;
- Idem, *Dezvoltarea învățământului național în Bucovina*, în „Suceava”, Anuarul Muzeului Județean de Istorie, VI-VII, 1979-1980, p. 163-177.

- Idem, *Din istoria Bucovinei: vol. I (1774-1862). De la administrația militară la autonomia provincială*, București, Ed. Academiei Române, 1993, 552 p.
- Idem, *Documentele revoluției de la 1848 în Bucovina*, în „Suceava”, Anuarul Muzeului Județean, VIII, 1981, p. 453-462.
- Idem, *Dr. Silvestru Moraru-Andrievici (1818-1895)*, în: „Codrul Cosminului”. Universitatea „Ștefan cel Mare”, (seria nouă), nr. 1 (11), Suceava, Fundația Culturală a Bucovinei, 1995, p. 146-172.
- Idem, *Elita românilor bucovineni între anii 1862-1918*, în: *Procese politice, sociale, culturale și economice în Bucovina, 1861-1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită? Materialele Conferinței științifice internaționale*, Rădăuți, 20-22 sept. 2000. Volum editat de Ștefan Purici sub egida Academiei Române și a Centrului de Studii „Bucovina” Rădăuți, Ed. Universității Suceava, 2002, p. 177-226.
- Idem, *Evoluția istorică a Bucovinei între anii 1774 și 1821*, în: *Istoria românilor*, vol. VI *România între Europa clasică și Europa luminilor (1711-1821)*, București, Ed. Enciclopedică, 2002, p. 681-697;
- Idem, *Revoluția de la 1848 – moment de răscruce în istoria românilor din Bucovina*, în: „Suceava. Anuarul Muzeului Județean”, vol. V, 1978, p. 13-37.
- Idem, *Scrisori din Bucovina. oameni, cărți, fapte...*, Iași, Ed. Junimea, 2017, 479 p.
- Idem, *Un memoriu al sucevenilor de la 1848*, în „Suceava”, Anuarul Muzeului Județean, VIII, 1981, p. 141-148.
- Iliescu, Adriana, *Realismul în literatura română. Momente și sinteze*, București, Ed. Minerva, 1975, 270 p.
- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. I, București, Ed. „Adevărul”, 1934, 372 p.
- Idem, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821)*, vol. II, București, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, 1901, 639 p.
- Idem, *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*, vol. III *De la 1821 înainte. În legătură cu dezvoltarea culturală a neamului*, București, Editura Minerva, 1983, 432 p.
- Kogălniceanu, Mihail, *Letopiseștele Țării Moldavii*, Iași, Ed. La Cantora Foiei Sătești, 1846, 328 p.
- Lapedatu, Alexandru, *Universitățile românești în istoriografia noastră națională. Conferință ținută la 16 ianuarie 1927, în sala Eparhială din Chișinău*, în: „România nouă”, an IV, nr. 12 (409), 19 ianuarie 1927, Chișinău.

- Lăzăriciu, Joan, *Istoria Literaturii Române. În usul tinerimei studioase*, edițiunea a 2-a, Sibiu, 1892, 148 p.
- Loghin, Constantin, *Istoria literaturii române din Bucovina. 1775-1918 (în legătură cu evoluția culturală și politică). Cu 38 clișee*, Cernăuți, Tipografia Mitropolitul Silvestru, 1926, 280 p.
- Idem, *La 80 de ani. Istoric și realizări. Societatea pentru cultură și literatură din Bucovina. 1862-1942*, Cernăuți, Editura „Mitropolitul Silvestru”, 1943, 303 p.
- Maciu, Vasile, Netea, Vasile, *Unitatea națională în preocuparea Academiei Române*, în: „Studii. Revistă de istorie”, Tom XIX, nr. 6, 1966, p. 1091-1109.
- Mandicevski, Constantin, *Contribuția a II-a la istoria Bibliotecii Țării și a Bibliotecii universitare din Cernăuți*, în: „Junimea literară”, (1904-1934), an XXII, nr. 10-12, 1933, p. 130-139.
- Niculică, Alis, *Din istoria vieții culturale a Bucovinei. Teatrul și muzica (1775-1940)*, București, Casa Editorială Floare Albastră, 2009, 344 p.
- Niculică, Bogdan-Petru, Ungureanu, Ștefănița-Mihaela, *Josef von Gutter, cel dintâi arheolog al Bucovinei și scrisorile sale către istoricul Franz A. Wickenhauser*, Suceava, Ed. Karl A. Romstorfer, 2019, 241 p.
- Nistor, Ion, *Amintiri răzlețe din timpul Unirii*, Cernăuți, Tiparul „Glasul Bucovinei”, 1938, 512 p.
- Idem, *Istoria bisericii din Bucovina și a rostului ei național-cultural în viața românilor bucovineni*, ed. a II-a, Rădăuți, Ed. Septentrion, 2003, 254 p.
- Olaru, Dragoș, *Fondul documentar Societatea Academică „Junimea” în Arhiva de Stat a regiunii Cernăuți*, în: „Glasul Bucovinei”. Revistă trimestrială de istorie și cultură, Cernăuți-București, 2018, nr. 2, an XXV, nr. 98, p. 70-71.
- Olaru, Marian, *Mișcarea națională a românilor din Bucovina*, Rădăuți, Ed. Septentrion, 2002, 256 p.
- Păunel, I. E., *Biblioteca Universității din Cernăuți*, în: „Boabe de grâu”, an IV, nr. 4, aprilie 1933, p. 226-239.
- N. Petrașcu, Dimitrie, *C. Ollănescu (ASCANIO). Generația artistică (Amintiri)*, București, Cultura Națională, 1926, p. 122 p.
- Pușcariu, Sextil, *Istoria literaturii române. Cursuri populare*, vol. I *Epoca veche (cu 61 de ilustrații)*, Sibiu, Ed. Asociațiunii, 1920, 220 p.
- Pumnul, Aron, *Privire răpede peste trei sute de proprietăți așa numite Moșiile mânăstiresci, den carile s-a format mărețul Fund Religiunariu al Bisericei dreptcredincioase răsăritene den Bucovina*, Cernăuți, 1865, 204 p.

- Lucian Predescu, „Giorge” Pascu și „Istoria literaturii române” sau *O nuliitate univrsitară*, Turnu Severin, 1932, 14 p.
- Pușcariu, Sextil, *Istoria literaturii române*, vol. I *Epoca veche (cu 61 de ilustrații)*, Sibiu, Ed. Asociațiunii, 1920, 220 p.
- Purici, Ștefan, *Emigrarea populației bucovinene în Moldova (1775-1848)*, în „Glasul Bucovinei”, Cernăuți-București, 1994, nr. 3, p. 5-9.
- Idem, *Mișcarea națională românească în Bucovina între anii 1775-1861*, Suceava, Ed. Hurmuzachi, 1998, 272 p.
- Rad, Ilie, *Aron Pumnul (1818-1866)*, Cluj-Napoca, Fundația Culturală Română, Centrul de Studii Transilvane, 2002, 340 p.
- Sfarghiu, Vasile, Sfarghiu, Otilia, *Câmpulung Moldovenesc – Vornici și primari de-a lungul timpului*, Botoșani, Ed. Axa, 2008, 294 p.
- Stan, Simina-Octavia, *Societăți culturale românești din Bucovina până la Primul Război Mondial*, în: „Analele Bucovinei”, anul XI, nr. 2, București, Ed. Academiei Române, 2004, p. 335-344.
- Stugau, Carl (Carl August von Schmidt auf Altenstadt), *Das Buch vom Lebensglück*, Wien, Schönewerk, 1865, IV+363 p.
- Șaptezeci de ani dela înființarea „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina” (1862-1932). Conferințe ținute în cadrul sărbătorilor jubiliare*, Cernăuți, Tipografia Mitropolitul Silvestru, 1932, 254 p.
- Teleor., D., *Cum a început Academia Română*, în: „Albina”, an VII, nr. 52, 26 septembrie 1904, p. 1269-1273.
- Tofan, George, *Viața românească în Bucovina*, în: „Viața românească”, an I, vol. II, Iași, 1906, p. 117-121.
- Toma, Iorgu G., *Școala românească. Societate Culturală în Suceava*, Suceava, Ed. Școala Română, 1908, 200 p.
- Țugui, Pavel, *Contribuții la o istorie a mișcării cultural-științifice din ținuturile bucovinene*, Craiova, Reprografia Universității, 1977, 25 p.
- Ungureanu, Constantin, *Bucovina în perioada stăpânirii austriece (1774-1918), aspecte etno-demografice și profesionale*, Chișinău, Ed. Civitas, 2003, 304 p.
- Idem, *Învățământul primar din Bucovina (1774-1918)*, Chișinău, Ed. „Civitas”, 2007, 336 p.,
- Vasiliiu, Aurel, *Alte cărți dăruite de Mihai și Nicu Eminovici bibliotecii gimnaziștilor din Cernăuți*, în: „Revista Bucovinei”, an I, nr. 5, Cernăuți, 1942, p. 192-204
- Idem, *Biblioteca gimnaziștilor lui Ar. Pumnul*, în: „Revista Bucovinei”, an I, nr. 11, Cernăuți, 1942, p. 72-81.
- Vrabie, Gheorghe, *Folcloristica română. Evoluție, curente, metode*, Ed. pentru Literatură, 1968, VIII+448 p.

Lucrări speciale

- Bogdan, I., [*Discurs comemorativ*], în: „Analele Academiei Române”, seria II, tom XXXIX, 1916-1919, Partea administrativă și debaterile, București, Librăriile „Cartea românească” și Pavel Suru, 1921, p. 47.
- Idem, *Codicele Voronețean cu un vocabular și studiu asupra lui de Ioan al lui G. Sbiera*, Cernăuți, 1885, în: „Convorbiri literare”, an XX, nr. 1, București, 1 aprilie 1886, p. 77-88.
- Idem, *Vechile cronice moldovenesci până la Urechia*, București, Lito-tipografia Carol Göbl, 1891, 290 p.
- Bodnărescu, Leonida, *Samson Bodnărescu. Schiță biografică*, în: „Deșteptarea”, an X, nr. 16, 24 februarie (9 martie) 1902, p. 1-2.
- Idem, *Samson Bodnărescu. Schiță biografică (Continuare și fine)*, în: „Deșteptarea”, an X, nr. 17, 28 februarie (13 martie) 1902, p. 1-2.
- Idem, *Să înlăturăm neadevărurile! Epistolă deschisă*, în: „Deșteptarea”, an X, nr. 24, 24 martie / 6 aprilie, 1902.
- Idem, *Să înlăturăm neadevărurile! Epistolă deschisă către Domnul Profesor universitar I. G. Sbiera, Honoris causa Doctor, în Cernăuți*, în: „Deșteptarea”, an X, nr. 28, Cernăuți, 7 (20) Aprilie 1902, foaie anexă.
- Bodnărescu, Eugen, *Întâmpinare la întâmpinarea dlui profesor Dr. I. G. Sbiera adusă de foisoara din numărul 299 al „Patriei”*, în: „Patria”, an III, nr. 304, 30 iulie/11 august 1899, p. 2.
- Idem, *Răspuns la broșura „O pagină din istoria Bucovinei din 1848-1850” de Dr. I. G. Sbiera, Cernăuți, 1899*, în: „Patria”, an III, nr. 332, 8 (20) octombrie 1899, p. 1.
- Idem, *Răspuns la broșura „O pagină din istoria Bucovinei din 1848-1850” de Dr. I. G. Sbiera, Cernăuți, 1899*, în: „Patria”, an III, nr. 333, 10 (22) octombrie 1899, p. 3.
- Both, Nicolae, *Activitatea de folclorist a lui I. G. Sbiera*, în: „Revista de etnografie și folclor”, București, tom 12, nr. 1, 1967, p. 27-37.
- Cernov, Alexandrina, *Aron Pumnul și Ion G. Sbiera – autorii primelor sinteze de istorie a literaturii române la Cernăuți*, în: „Glasul Bucovinei”, Cernăuți-București, an XXV, nr. 3, 2018, p. 33-50.
- Cornea, Lucian, *Simion Florea Marian și I. G. Sbiera către Ion Pop Reteganul*, extras din „Cercetări de limbă și literatură”, vol. I, Sibiu, 1981, 10 p.
- Crețu, Gr., *Codicele Voronețean cu un vocabulariu și studiu asupra lui de I. al lui G. Sbiera (Critică)*, în: „Revista pentru istorie, arheologie și

- filologie”, volumul VI, fasc. II, București, Tipografia Academiei Române, 1887, p. 145-158.
- Mefisto, *Biografiile bucovinene și „Enciclopedia română”*. *O pagină critică*, în: „Patria”, Cernăuți, an III, nr. 298, 16/28 iulie 1899.
- Niculică, Alis, *Ion G. Sbiera – coordonate ale vieții și operei*, în „Codrul Cosminului”, seria nouă, nr. 10 (20), 2004, p. 253-257.
- Idem, *I. G. Sbiera – personalitate complexă a învățământului românesc din Bucovina (I)*, în: „Preocupări Didactice”, Suceava, nr. 3-4, 1999, p. 198-204.
- Idem, *I. G. Sbiera – privire generală asupra operei (II)*, în „Preocupări Didactice”, Suceava, nr. 3, 2000, p. 190-193.
- Idem, *Ion G. Sbiera. Viața și opera*, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”, 2005, 137 p.
- Olaru, Dragoș, *Ion Sbiera – custode la Biblioteca Țării Bucovina*, în: „Neamul Românesc”, nr. 2 (seria nouă), iunie, 2017, p. 9-10.
- Pascaniuc, Elena, *I. G. Sbiera în istoria Academiei Române și în istoria folcloristicii românești*, în: „Scriptum”, an XXIII, nr. 3-4, 2017, p. 18-20.
- Petroșel, Daniela, *I. G. Sbiera – resurecția spiritului clasic*, în: „Meridian critic” – Analele Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, Seria Filologie, B. Literatura, Tomul XXVII, nr. 2 (vol. 27), 2016, p. 167-171.
- Pintilei, Elena, *Academician Ion of Gheorghe Sbiera in the Century of the Revival of the National Conscience of Romanians from Bukovina*, în: *Annals of „Ștefan cel Mare” University of Suceava. Philosophy, Social and Human Disciplines*, vol. I, 2018, 49-61.
- Idem, *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera*, în: „Studium – Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie. The Journal of BA, MA and PhD Students in History”, editată de Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, vol. XI, 2018, p. 15-28
- Idem, *Album de familie / I. G. Sbiera. Family Album / I. G. Sbiera. Familienalbum*, volum trilingv, cuvânt înainte de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, traducere engleză: Daniela Monica Orhei, traducere germană: Ștefănița-Mihaela Ungureanu, Ed. Mega, Cluj Napoca, 2018, 236 p.
- Idem, *I. G. Sbiera și Biblioteca Centrală a Bucovinei. Rapoartele de activitate pentru anii: 1872, 1873, 1874*, în: „Analele Bucovinei”, an XXVI, nr. 2 (53), Rădăuți – București, 2019, p. 595-603.
- Idem, *Ion G. Sbiera and the librarians from Bucharest and Cernăuți. Correspondence from the Cernăuți archives*, în: „Journal of

- Romanian Literary Studies”, publicată de Institutul ALPHA pentru Studii Multiculturale, Departamentul de Filologie al Universității „Petru Maior” din Târgu-Mureș și Institutul de Cercetări Sociale și Umane „Gh. Șincai” al Academiei Române, nr. 20, 2020, p. 1191-1199.
- Idem, *Ion G. Sbiera și rolul său în pregătirea și înfăptuirea unității naționale*, în: „Mesager bucovinean”, Cernăuți, Rădăuți, Chișinău, an XV (seria nouă), nr. 3 (59), 2018, 46-51.
- Prelipcean, Ion, *I. G. Sbiera. Micromedalion*, Horodnic de Jos, Ed. Ion Prelipcean, 2016, 72 p.
- Idem, *Sărbătorirea lui Ion G. Sbiera în Bucovina* (antologie de Ion Prelipcean), Horodnic de Jos, Ed. Ion Prelipcean, 2016, 48 p.
- Idem, Ion G. Sbiera, *Discursuri*, antologie de Ion Prelipcean, Horodnic de Jos, Ed. Ion Prelipcean, 2016, 152 p.
- Idem, *I. G. Sbiera văzut de...* Antologie de referințe realizată de Ion Prelipcean, Horodnic de Jos, Ed. Ion Prelipcean, 345 p.
- Procopovici, Al., *I. G. Sbiera. Discurs rostit la serbarea organizată de Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina, în ziua de 1 noiembrie 1936*, Cernăuți, 1936, 22 p.
- Reteganul, Ioan Pop, *Dr. Ioan G. Sbiera*, în: „Revista ilustrată. Foaia enciclopedică literară lunară”, broșura nr. 5, an II, mai 1899, p. 74-77.
- Idem, *Dr. Ioan G. Sbiera*, în: „Revista ilustrată. Foaia enciclopedică literară lunară”, broșura nr. 6, an II, iunie 1899, p. 86-87.
- Sauciu Săveanu, T., *Necrolog. Profesor Radu Sbiera (5 decembrie 1876-6 Aprilie 1946)*, în: „Revista istorică – dări de seamă, documente și notițe”, vol. XXXII, n-le. 1-13, ianuar-decembrie 1946, p. 193-195.
- Serafim, *În cestia biografiilor bucovinene din „Enciclopedia română” (Un răspuns dlui Dr. I. G. Sbiera)*, în: „Patria”, an III, nr. 301, 23 iulie/4 august 1899, p. 3.
- Șumleaschi, Dimitrie, *Mulțămită publică*. [„Domnule redactor! Domnul profesor Dr. Ion a lui G. Sbiera...”], în: „Revista politică”, an V, nr. 22, 15 noiembrie 1890, Suceava, p. 8.
- Tcaciuc-Albu, Nicolae, *Viața și opera lui Ion Sbiera*, Cernăuți, Ed. Liceului „Aron Pumnul”, 1936, 16 p.
- Țopa, Ovid, *Sbiera – Amintiri*, în vol.: *Amintiri din Țara Fagilor*, vol. III, București, Ed. Tracus Arte, 2014, p. 41-101.
- Țuguț, Pavel, *Bucovina. Istorie și cultură*, București, Ed. Albatros, 2002, 522 p.
- Idem, *I. G. Sbiera – câteva observații asupra scrierilor sale*, în: Academia R.S.R. „Memoriile Secției de Științe Filologice, Literatură și Arte”, seria IV, tomul VIII, 1986, p. 161-167; *Prefață*, în: I. G. Sbiera,

- Povești și poezii populare românești*, ed. îngrijită și prefăcută de..., București, Ed. Minerva, 1971, p. V-LIX.
- Vatamaniuc, D., *I. G. Sbiera și Eminescu*, în: „Memoriile Secției de Științe Filologice, Literatură și Arte”, Seria IV, tom VIII, București, Editura Academiei R.S.R., 1986, p. 169-176.
- Vicol, L. *Dr. I. G. Sbiera (cu prilejul apariției celui din urmă op al său)*, în: „Junimea literară”, an III, nr. 11, 1906, 187-189.
- Ibidem (Urmare și fine)*, în: „Junimea literară”, an III, nr. 12, 1906, an III, Nr. 12, 1906, p. 204-207.
- Vitencu, George, Stănescu, George, *** [„Mult respectabilul domn prof. de univ. Dr. I. G. Sbiera...”], în: „Apărarea națională”, an II, nr. 82-83, 10 noiembrie 1907, p. 6.

Listă figuri

- Fig. 1   **a. I.G.Sbiera. Harta excursiei documentare din vara anului 1858. Vizitează Banatul și Ardealul**
b. I. G. Sbiera. Harta excursiei documentare din vara anului 1858. Vizitează Banatul și Ardealul. Agendă
- Fig. 2   **a. I.G.Sbiera. Harta Excursiei documentare din vara anului 1859. Vizitează Ungaria și Ardealul**
b. I.G.Sbiera. Harta Excursiei documentare din vara anului 1859. Vizitează Ungaria și Ardealul. Agendă
- Fig. 3   **Achiziții și donații în cadrul Bibliotecii Țării (1872-1874)**
- Fig. 4   **Mișcarea cărților din cadrul Bibliotecii Țării (1872-1874)**

Listă Anexe

- Anexa 1 **I.G.Sbiera. Registru născuți, 1802-1854, f. 154-155.** În: SJAN Suceava, Fond nr 12, Colecția de stare civilă, Parohia Horodnic de Jos. I. G. Sbiera se află la poziția cu nr. 49.
- Anexa 2 **I.G.Sbiera. Ce dintâi filă a Catalogului clasei întâi de gimnaziu. Anul școlar 1850.** În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 10/1849-1850, f. 1.
- Anexa 3 **I.G.Sbiera. Filă din Catalogul clasei întâi de gimnaziu. Anul școlar 1850 (I)**
ASRC, F-228, inv. 3, d. 10/1849-1850, f. 77^v.
- Anexa 4 **I.G.Sbiera. Filă din Catalogul clasei întâi de gimnaziu. Anul școlar 1850 (II)**
În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 10/1849-1850, f. 78.
- Anexa 5 **I.G.Sbiera. Evidența elevilor din clasa I gimnazială în primul semestru al anului 1850.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 375/1850, f. 1-7.
- Anexa 6 **I.G.Sbiera. Fila din Catalogul clasei a II-a. Anul Școlar 1851 (I).** În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 11/1850-1851, f. 146^v.
- Anexa 7 **I.G.Sbiera. Fila din Catalogul clasei a II-a. Anul Școlar 1851 (II).** ASRC, F-228, inv. 3, d. 11/1850-1851, f. 147.
- Anexa 8 **I.G.Sbiera. Semnăturile profesorilor de pe cea dintâi pagină din Catalogul pentru clasa a II-a. Anul Școlar 1851.** În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 11/1850-1851, f. 87.
- Anexa 9 **I. G. Sbiera. Catalogul elevilor gimnaziști, clasa a II, semestrul II, 1852 în temeiul căruia se stabilește scutirea de taxă școlară (I).** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 415/1852, f. 20.
- Anexa 10 **I. G. Sbiera. Catalogul elevilor gimnaziști, clasa a II, semestrul II, 1852 în temeiul căruia se stabilește scutirea**

- de taxă școlară (II).** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 415/1852, f. 20^v.
- Anexa 11 **I. G. Sbiera. Fila din Catalogul clasei a III-a. Anul Școlar 1852 (I).** În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 12, 1851-1852, f. 183^v.
- Anexa 12 **I. G. Sbiera. Fila din Catalogul clasei a III-a. Anul Școlar 1852 (II).** În: ASRC, F-228, inv. 3, d. 12, 1851-1852, f. 184.
- Anexa 13 **I. G. Sbiera. Notă din partea Consistoriului Episcopal al Bucovinei semnată la 10/22 august 1854, prin care frații Sbiera alături de alți 12 elevi gimnaziști, din clasa a V-a, vor primi bursă.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 447/1854, f. 7-7^v.
- Anexa 14 **Adresa emisă la 11 octombrie 1865 de către Guvernul cezaro-crăies al Bucovinei, către Direcțiunea Gimnaziului. Aron Pumnul se retrage de la catedra de limba română, locul fiind ocupat de prof. suplinitor I. G. Sbiera.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 612/1865, f. 80.
- Anexa 15 **I. G. Sbiera ocupă catedra de limba și literatura română din cadrul gimnaziului cernăuțean în calitate de profesor calificat. Document emis la 18 iulie 1866.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 628/1866, f. 67
- Anexa 16 **I. G. Sbiera. Permis al membrilor eligibili ai corpului profesoral al Gimnaziului cezaro-crăiesc din Cernăuți, semnat la Cernăuți, 1 iunie 1870.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 689/1870, f. 14.
- Anexa 17 **I. G. Sbiera. Tabel de calificare pentru catedra de limba și literatura română din cadrul Gimnaziului cezaro-crăiesc din Cernăuți, semnat la 20 februarie 1871.** În: ASRC, F-228, inv. 1, d. 689/1870, f. 63.
- Anexa 18 **Sigla Bibliotecii G. Ioanid și A. Spăirescu, București, str. Mogoșoaiei.** În: ASRC, F. 216, inv. 3, d. 7/1868-1873, f. 138, 139.

- Anexa 19 **Sigla Librăriei administrate de Heinrich Pardini.** În: ASRC, F-216, inv. 3, d. 7/1868-1873, f. 189.
- Anexa 20 **Liste de cărți furnizate Bibliotecii Țării de librarul Pardini din Cernăuți, la 27 martie 1872.** În: ASRC, F-216, inv. 3, d. 7/1868-1873, f. 189-189 verso.
- Anexa 21 **Anexa 23. Sbiera este înștiințat de Eudoxiu Hurmuzachi de cumpărarea unor cărți de la medicul Antoniu Zachar.** În: ASRC, F-216, inv. 3, d. 7/1868-1873, f. 194.
- Anexa 22 **I.G.Sbiera. Tabelul calificărilor domnului Ion Sbiera, custodele Bibliotecii Naționale a Bucovinei.** În: ASRC, F-3, d. 4074/1875, 3, 3 verso, 4, 4 verso.
- Anexa 23 **Rem Modest Sbiera. Filă de catalog din timpul studiilor gimnaziale emisă la 31 ianuarie 1884.** Fotocopie după un document din *Dosar Documente. Nr. 1 (1882-1940)*, din Arhiva Bibliotecii Bucovinei „I.G.Sbiera”, în cadrul Biroului de Informare Bibliografică, fila 3.
- Anexa 24 **Rem Modest Sbiera. Ștampilă. K.K. Gymnasial Direction in Czernowitz.** Fotocopie după Filă de catalog din timpul studiilor gimnaziale ale lui Rem Modest Sbiera. 30 ianuarie 1889. Document din: *Dosar Documente. Nr. 1 (1882-1940)*, din Arhiva Bibliotecii Bucovinei „I.G.Sbiera”, în cadrul Biroului de Informare Bibliografică, fila 13.
- Anexa 25 **Familia Sbiera, Cernăuți, 1905.** De la stânga: ing. Alexandru Sbiera și soția Virginia, Decebal Sbiera, magistrat Remus-Modest Sbiera cu soția Marița și cei trei copii, I. G. Sbiera și soția Aspazia, magistrat Traian Sbiera cu soția Elena și fiica, prof. Radu Sbiera cu soția Aglaia și fiul, prof. Mihai Sbiera
- Anexa 26 **Fiii lui Ion G. Sbiera.** De la stânga: Radu, Remus Modest, Traian, Mihai (jos), Decebal și Alexandru
- Anexa 27 **Arbore genealogic**